

ŽIVOTNÍ DRÁHY NEÚSPĚŠNÝCH MATURANTŮ A MATURANTEK

LIFE PATHWAYS OF STUDENTS WHO FAIL TO PASS
THE UPPER SECONDARY SCHOOL LEAVING EXAMINATION

**Petr Novotný, Katarína Rozvadská, Lenka Hloušková,
Klára Záleská, Miroslava Dvořáková, Claudia Schuchart,
Tereza Vengřinová, Václav Vydra**

Klíčová slova: *životní dráhy, studentovo vnímání, neúspěch, vyšší sekundární vzdělávání, maturita*

Keywords: *life pathways, students' perception, failure, upper secondary school, school-leaving examination*

Cíle v ČJ

Prezentovaný výzkum reaguje na chybějící znalosti o studentech, kteří neuspějí u maturitní zkoušky, a jejich dalších osudech. Hlavním cílem projektu je získání hloubkového vhledu do nedostatečně prozkoumaného jevu neúspěšnosti u maturitní zkoušky a jejich následků. Příspěvek je jedním z výstupů projektu Životní dráhy neúspěšných maturantů a maturantek (DRAMA), financovaného MŠMT ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (projekt číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016377).

Teoretická východiska v ČJ

Předmětem výzkumu je percepce důvodů neúspěchu u maturitní zkoušky a další životní dráha neúspěšných maturantů, zvláště s ohledem na jejich další vzdělávací dráhu po dobu dvou let. Hlavní výzkumnou otázku lze na základě předchozích výzkumů a teorie zformulovat takto: HVO: Jak se psychosociální zátěž a sociální vyloučení v institucionálních podmínkách projevuje v tom, jak se vyvíjí další životní a vzdělávací dráha neúspěšných maturantů po dobu dvou let od této zkušenosti? Výzkumná otázka integruje dvě základní teorie: institucionální, hovořící o vlivu školy, a situační, řešící situační faktory. Od role institucionálních či situačních faktorů se odvinou doporučení pro vzdělávací politiku.

Metodologie v ČJ

Výzkum je realizován prostřednictvím hloubkového kvalitativního šetření. V první vlně sběru dat, jejíž výsledky budou v příspěvku prezentované, přistoupíme k retrospektivnímu zkoumání drah studentů, kteří neuspěli u maturitní zkoušky již v době před začátkem realizace projektu. Konkrétně se bude jednat o neúspěšné maturanty z roku 2018, které tak bude možné zkoumat retrospektivně s ohledem na jejich další vzdělávací a životní dráhu dva roky po jejich prvním neúspěchu u maturity. Umožní to zacílit další zkoumání, redukovat vliv intervenujících proměnných (např. změny v systému maturit apod.).

Závěry v ČJ

Přínosem projektu bude zjištění, jaké faktory neúspěchu mohou mít vliv na neúspěšnost studentů (prvomaturantů) u maturitní zkoušky, jakou další životní a vzdělávací dráhu volí po tomto neúspěchu, co je při její volbě ovlivňuje a jaké motivy a bariéry je vedou či jim brání v opětovném (úspěšném) složení maturitní zkoušky. Tyto informace by měly přispět k nastavení vzdělávací politiky tak, aby těmto studentům umožnila či usnadnila úspěšně dokončit jejich středoškolské vzdělání maturitní zkouškou a tím jim mimo jiné umožnit případný vstup do terciárního vzdělávání.

Souhrn příspěvku v AJ

The present research supplements existing available statistical data on the upper secondary school-leaving examination failure rate by designing a qualitative inquiry on students' perception of failure causes and their subsequent life and educational pathways. The research design is the life history approach. The data presented in the paper come from the pilot part of the study, with ten students who failed to pass the school-leaving examination in various types of schools and from various areas. In the pilot study, we apply a particular life history approach – the retrospective life history version (Cohen, 2000). The pilot study biographic interviews recall what happened in the life of these students during the two years after this failure experience. The pilot study not only provides rich data material for analysis but also prepares researchers for the following part of the research, in which another group of students will be observed.

Bibliografie

- Roberts, B. (2002). *Biographical Research*. Buckingham: Open University Press.
- Schuchart, C., & Schlimke, B. (2019). Lohnt sich das Nachholen eines Schulabschlusses? Alternative Wege zur Hochschulreife und ihre Arbeitsmarkterträge. [Is it Worth Catching up on a Higher School-Leaving Certificate? Alternative Pathways to University Entrance Qualifications and Their Labour Market Returns]. *Kolner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 71(3), 237-273.
- Thomson, R. (2007). The qualitative longitudinal case history: practical, methodological and ethical Reflections. *Social Policy and Society*, 6(4), 571-582.